

De meest gestelde vragen over de eikenprocessierups

Na de eerste warme dagen van het jaar kun je de eikenprocessierups weer tegenkomen. Door contact met de brandharen van deze rups kunnen klachten ontstaan zoals jeuk, huiduitslag, irritatie aan de ogen of aan de luchtwegen. Nu je er weer met je groep op uit trekt is het goed om alert te zijn op deze beestjes. Daarom hieronder de meest gestelde vragen, en het antwoord.

Wat is de eikenprocessierups?

De Eikenprocessierups is de larve van de nachtvlinder. De vlinder legt in september haar eieren in de toppen van eikenbomen. Na de winter komen de eitjes rond april/mei uit. De rupsen vervellen eerst een aantal keer voordat ze brandharen krijgen. In juli verpoppen de rupsen tot een onopvallende nachtvlinder en begin september zetten de vrouwtjes hun eitjes weer af. De rupsen leven bij elkaar in groepen en maken in eikenbomen grote nesten. 's Nachts gaan de rupsen in processie op zoek naar voedsel. Dit is vaak goed zichtbaar doordat de eikenbomen kaalgevreten zijn. De Eikenprocessierups komt met name voor in Limburg, Noord-Brabant en het zuiden van Gelderland. De laatste jaren rukt het diertje echter steeds verder op naar het noorden.

Waar leeft de eikenprocessierups?

Zoals de naam al aangeeft leeft hij vooral op eikenbomen (voornamelijk de zomereik). Maar je kunt de rups ook aantreffen op andere boomsoorten zoals de beuk, berk en Amerikaanse en Moereseik. Vooral bij warmere en droge voorjaarsomstandigheden gedijt de rups goed.

Hoe herken je de eikenprocessierups?

De jonge rupsen hebben een oranje kleur, als ze in april uit hun eitjes komen. Als ze volgroeid zijn, verandert de kleur in grijsgrauw met lichtgekleurde zijden. De rupsen kunnen ongeveer 3 cm. groot worden. De eikenprocessierupsen leven in groepen bijeen en maken op de stammen of dikkere takken grote nesten. Dit gebeurt vooral aan de zonnige zuidkant van de eikenbomen. De nesten bestaan uit een dicht spinsel van vervellingshuidjes, met (brand)haren en uitwerpselen. Vanuit hun nesten gaan de rupsen 's nachts in processie op zoek naar voedsel: de eikenbladeren. Soms met als zichtbaar gevolg kaalgevreten eikenbomen.

Wanneer verschijnen de brandharen?

Het venijn van de eikenprocessierups schuilt in de aanwezigheid van de vele microscopisch kleine brandharen op de rups, die in de maanden mei-juli naast de normale beharing verschijnen. Een volgroeide rups heeft circa 700.000 brandharen. In de maanden juni, juli en augustus kunnen de brandharen uit de nesten veel ongemak opleveren voor de mens.

Is de eikenprocessierups gevaarlijk voor mensen?

De brandharen kunnen gezondheidsrisico's voor mensen met zich mee brengen. Wanneer contact met deze brandharen optreedt, kunnen gezondheidsklachten als jeuk, huiduitslag, irritatie aan de ogen of aan luchtwegen ontstaan.

Hoe kan iemand in contact komen met de brandharen?

De brandharen worden bij een ongewenste aanraking actief "afgeschoten" door de rups. Ook kunnen de haren vanuit de nesten passief met de wind worden meegevoerd of door trillingen van verkeer vrijkomen en verder verspreid worden. Ook eenmaal met brandharen besmette kleren of een tent kan een bron van overdracht van deze haren naar mensen zijn.

Welke gezondheidsklachten kunnen de brandharen veroorzaken?

Na direct contact met de brandharen kan binnen 8 uur een rode pijnlijke huiduitslag met hevige jeuk ontstaan, die zich kenmerkt door bultjes, pukkeltjes of met vochtgevulde blaasjes die kunnen gaan ontsteken. Vaak ontstaan deze reacties op de onbedekte huid, maar door versleping met bijvoorbeeld zweet kan dit ook plaatsvinden op de bedekte huid.

Als er brandharen in de ogen terechtkomen, kunnen zij binnen 1 tot 4 uur een heftige reactie geven van het oogbindvlies en/of hoornvlies met zwelling, roodheid en jeuk en in sommige gevallen met ontstekingen.

Na inademing kunnen brandharen ook irritatie of ontsteking geven van het slijmvlies van de bovenste luchtwegen (neus, keel en bovenste gedeelte luchtpijp). De klachten lijken op een neusverkoudheid. Tevens kunnen mensen ook klagen over pijn in de keel en eventuele slikstoornissen, in sommige gevallen is er sprake van kortademigheid.

Daarnaast kunnen er zich algemene klachten voordoen, zoals braken, duizeligheid, koorts, algehele malaise.

De reactie als gevolg van contact met de brandharen kan van persoon tot persoon variëren. Patiënten die reeds bekend zijn met astmatische klachten zullen, doordat zij reeds gevoelige luchtwegen hebben, waarschijnlijk eerder en sterker reageren. Kinderen lopen meer kans dat zij in contact komen met de brandharen door hun speelgedrag en omdat zij dicht bij de grond zitten.

Kun je blind worden als de brandharen in je ogen terecht komen?

In zeldzame gevallen kan het gebeuren dat de brandharen, zonder aanvankelijk verschijnselen te geven, de diepere slijmvlieslagen van het oog binnendringen. Dit kan een knobbelvormige ontsteking geven. Zolang de brandhaar blijft zitten, zullen de klachten blijven bestaan. Wanneer deze brandhaar niet operatief verwijderd wordt, kan een eventuele blindheid ontstaan.

Moet je naar de dokter als je klachten hebt?

In het algemeen verdwijnen de klachten binnen enkele dagen tot weken spontaan. Bij ernstige klachten is het wel verstandig contact op te nemen met de huisarts.

Zijn er medicijnen voor het tegengaan van de klachten?

Bij lichte symptomen zijn geen medicijnen nodig. Bij hevige jeuk kunnen anti-jeukmiddelen, zoals een crème op basis van kamfer of menthol verlichting geven. Deze middelen zijn gewoon bij de apotheek of drogist verkrijgbaar. Indien de lokale effecten zeer ernstig zijn kan door de huisarts overwogen worden een ontstekingsremmende zalf voor te schrijven of antihistaminica.

Wat kan je zelf doen om de klachten te verlichten?

Om verdere verspreiding van de brandharen over het lichaam te voorkomen en om de ontstekingsreactie tegen te gaan is het zeer belangrijk de huid goed te wassen en de ogen goed te spoelen met water. Direct na de blootstelling kan het zinvol zijn de huid met plakband te strippen, dit om zo alle brandharen te verwijderen.

Als kleren onder de brandharen zitten, wat moet je dan doen?

De brandharen zijn moeilijk uit de kleding te verwijderen. Om herhaalde blootstelling te voorkomen is dit verwijderen van de haren uit de kleding echter wel noodzakelijk. Reinig de kleding daarom zeer grondig met water en zeep, zeker als je weet dat je in een belast gebied bent geweest en overlast van de brandharen hebt ondervonden.

Kan je blijven kamperen in besmet gebied?

Je kunt blijven kamperen, maar je moet wel rekening houden met de risico's. Plaats je tent niet direct onder bomen, waarin de eikenprocessierups aanwezig is. De kans is anders groot dat je tent besmet raakt. Stel jezelf eventueel vooraf op de hoogte van de actuele situatie op je kampterrein door contact op te nemen met de beheerder of de gemeente.

Kan ik naar het bos gaan in een besmet gebied?

Zorg bij een bezoek aan een gebied waar de rups voorkomt voor een goed bedekking van de hals, armen en benen en ga ook niet op de grond zitten.

Kan ik de was buiten hangen in een besmet gebied?

Dit is niet verstandig, de kans is aanwezig dat de was besmet raakt met brandharen.

Algemeen

Probeer direct contact met de rupsen, (oude) brandharen en spinselnesten zoveel mogelijk te vermijden. Bedek hals, armen en benen en ga niet in de berm zitten. Attendeer de jeugdleden op het gevaar van de rups. Indien een andere route genomen kan worden, waar geen met door rupsen besmette eikenbomen staan, dan verdient dit de voorkeur.

Waar kan ik terecht voor meer informatie?

Bij gezondheidsspecifieke vragen kun je contact opnemen met de lokale GGD. Kijk in het telefoonboek of op www.ggd.nl voor de gegevens van de desbetreffende GGD.

Je kunt ook kijken op www.vlinderstichting.nl/eikenprocessierups